

RAPPORT KTH:s riskanalys 2019

Dokumentdatum
2020-01-20

Diarienummer
V-2020-0024

Ks-kod: 1.3

GVS FO - Intern styrning och kontroll

Riskanalys 2019

Innehåll

Bakgrund	3
Sammanfattning.....	5
Kompetensförsörjning och arbetsmiljö	6
Samverkan, impact och synlighet	7
Finansiering, infrastruktur och kapacitet.....	8
Studenter och utbildningsuppdrag	9
Varumärke, regelefterlevnad och oegentligheter	10
Säkerhet.....	11
Digitalisering	12
Hållbarhet.....	13
Internationalisering	14
Jämställdhet	15
SciLifeLab - nationellt centrum för livsvetenskaplig forskning	16
Bilaga 1 Lista över samtliga risker per risknivå inkl. riskområden	17
Bilaga 2 Beskrivning av gradering - riskvärdering.....	19
Bilaga 3 Komplettering.....	20

Bakgrund

Intern styrning och kontroll

En statlig myndighet ansvarar för att verksamheten fullgör sina uppgifter utifrån uppdrag och mål. Ledningen ska styra verksamheten och ange strategisk inriktning och prioriteringar. Den interna styrningen regleras av arbets- och delegationsordning, policies och styrdokument samt genom processer för t.ex. planering och uppföljning. I detta ingår även omvärldsbevakning och att analysera och hantera risker.

Kraven på styrning förtydligades 2008 med en ny förordning om intern styrning och kontroll (FISK), för vilken ESV ger ut föreskrifter och råd. Ekonomistyrningsverket (ESV) har också efter utredning konstaterat att förordningen har fungerat som regeringen har avsett. Från 2019 har därmed förordningen förnyats, och med tillägg om att myndigheter ska förebygga korrupktion och oegentligheter.

Krav på riskanalys

Med FISK förtydligades även ansvaret för att analysera och förebygga risker i verksamheten. Det finns olika metoder och processer för att genomföra riskanalyser. ESV har tagit fram stödmaterial för vad som kan ingå en god praxis för riskhantering. KTH följer i princip denna grundmodell med riskidentifiering och värdering samt redovisning/dokumentation av risker.

Det finns även andra lagar och förordningar som anger krav för verksamhets-, omvärlds- och riskanalys och särskilt för t.ex. arbetsmiljö, kompetensförsörjning, miljöledning, internrevision, säkra betalningar, anslagsprognos, risk för skada och förlust, säkerhetsskydd och krisberedskap.¹

KTH:s riskanalys 2019-2023

För KTH:s del, liksom för många andra lärosäten och myndigheter, har arbetet med riskanalys, graden av omfattning/fördjupning och hur riskerna har redovisats, varierat under den tioårsperioden som FISK gällt. KTH har en intern riktlinje från 2009 anger ramar och metod för riskanalys.

Från 2018 har KTH:s nya utvecklingsplan och synpunkter på KTH:s riskanalys föranlett en övergång till en ny modell för riskanalys. Syftet med denna ska vara att genom en samordnad process identifiera omständigheter som kan medföra hot, hinder och svårigheter för KTH att vara ledande och utföra sina uppdrag inom resp. verksamhets- och sakområden och i förhållande till KTH:s utvecklingsplan 2018-2023. Övergång till en ny modell innebär en förenklad process 2019 och ett omtag 2020, ungefär enligt nedan:

- Under 2019 görs en uppdatering av 2018:s risker endast på övergripande nivå med ledningen för KTH och skolor och med chefer och expertfunktioner inom förvaltningen. Resultatet sammanställs i en rapport och redovisas för universitetsstyrelsen, samt kommenteras i KTH:s årsredovisning.
- Inför 2020 förbereds en fyraårig processcykel för riskanalys 2020-2023, vilket motsvarar den återstående perioden för KTH:s utvecklingsplan. Under 2020 görs en fördjupad riskanalys med KTH-gemensam metod och stödmaterial för att identifiera och värdera risker genomgående i verksamheten, för riskområden och för organisatoriska enheter. Väsentliga risker på övergripande nivå rapporteras till styrelsen och i KTH:s årsredovisning.
- Under 2021, 2022 och 2023 uppdateras föregående års risker med förenklade processer. Ev. större nya uppdrag eller väsentligt förändrade förutsättningar kan analyseras i särskild ordning.

¹ Förordning om budgetunderlag och årsredovisning (FÅB), arbetsmiljölagen, anslagsförordningen, förordning om miljöledning,/krisberedskap m.fl. Källa: ESV

Risکانالysen ska så långt som möjligt vara integrerad i en årlig styrprocess som omfattar resultat- och verksamhetsanalys, omvärldsbevakning, riskanalys och förutsättningar för planering av kommande års verksamhet och budget. Den kan beskrivas i en tids- och aktivitetsplan inom styrprocessen. GVS svarar för processtöd och sakkunskap i förhållande till förordningskrav och ESV:s föreskrifter/råd.

Metod, process och dokumentation 2019

Under 2019 har en förenklad riskanalys med några nya inslag genomförts. Metod och process har förankrats hos skolcheferåd, fakultetsråd, GVS: ledning och i samråd med internrevisorer.

Risker har *identifierats* främst genom att vicerektorer utifrån sina resp. ansvarsområden har uppdaterat/reviderat 2018 års risker.

Risker har *värderats* genom att främst skolcheferådet har gått igenom uppdaterade risker och kommenterat risknivåer allmänt och med vägledning av en fyrgradig skala för sannolikhet resp. konsekvens-allvarlighetsgrad (se bilaga).

GVS ledningsgrupp och sakansvariga experter/chefer för säkerhet, miljöledning har också medverkat i revideringen av risker.

Resultatet av riskidentifieringen och värderingen har sammanvägts till en lista med risknivåer, som har återkopplats till de som medverkat i framtagandet. Förslag till redovisning/rapport har delats till berörda och lämnats till universitetsdirektören för godkännande hos rektor och ledning. Detta ska sammantaget innebära att rapporten är kvalitetssäkrad och ändamålsenlig för KTH:s interna och externa rapportering av risker 2019.

Rapporten utgör en del av det underlag som kan ligga till grund för bedömningen av KTH:s interna styrning och kontroll under verksamhetsåret 2019, och som styrelsen intygar i samband med årsredovisningen.

Indelning i riskområden och prioriterade områden

Risکانالysen redovisas och kommenteras inom sex grupperade riskområden samt för de fyra områden som prioriteras i KTH:s utvecklingsplan (se nedan). För varje avsnitt finns kontext-bakgrundsfakta och kommentar till risker och risknivåer samt exempel på de åtgärder som är relevanta specifikt för de identifierade riskerna. Åtgärderna kommer från KTH:s verksamhetsplan och/eller från de fördjupade KTH-rapporter som har tagits fram under 2019.

Särredovisning för verksamhetsområden utbildning, forskning och samverkan saknas eftersom en risk har bäring på flera områden eller är gemensamma för KTH. Huvudområde kan härledas av förkortningar UTB, FORSK, SAM och KTH GEM.

Strukturen för riskområden behöver utvecklas inför 2020 års fördjupade riskanalys, så att alla riskområden analyseras och hanteras.

- Kompetensförsörjning och arbetsmiljö
- Samverkan, impact och synlighet
- Finansiering, infrastruktur och kapacitet
- Studenter och utbildningsuppdrag
- Varumärke, regelefterlevnad och oegentligheter

- Digitalisering
- Hållbarhet
- Internationalisering
- Jämställdhet

- SciLifeLab - nationellt centrum för livsvetenskaplig forskning

Sammanfattning

I rapporten listas sammanlagt 34 risker, varav i första hand 19 risker på högre- och medelnivå kan kategoriseras som KTH:s väsentliga risker och som återges i KTH:s årsredovisning. 10 risker, varav 5 på medelnivå och 5 på lägre, har tillkommit. Det tyder på att en utökad medverkan från vicererektorer och sakansvariga har tillfört nya perspektiv. Ett antal risker från tidigare år har slagits samman, omformulerats eller fasats ut.

Med tanke på den förenklade processen och där även nya risker har skattats, bör riskvärden uppfattas som ungefärliga mått, som ändå indikerar hur KTH bedömer och hanterar riskerna. Riskvärdena är dessutom en genomsnittlig uppskattning/viktning för KTH. Inom en specifik verksamhet, eller om andra omständigheter skulle vägas in, skulle de kunna värderas både lägre och högre.

Åtgärderna avser i första hand insatser som tillkommit genom den fleråriga, strategiska planeringen och i den årliga verksamhetsplaneringen, samt genom de olika organ som löpande samordnar och beslutar om forskning och utbildning. Det finns inget särskilt förfarande för s.k. 'kontrollåtgärder', som en myndighet kan vidtaga för att enskilt motverka risk/risker, som 'ej accepteras'.

0 st (inga)	Högsta nivå	
-------------	-------------	---

KTH bedöms inte ha några risker som värderas till den högsta nivån, d.v.s. som är mycket sannolika/beräknas inträffa och dessutom har så allvarliga konsekvenser att det kan föranleda stabsläge/krismöten, omedelbara ledningsbeslut o.s.v. Säkerhetsrisker eller andra akuta omständigheter med allvarliga konsekvenser skulle kunna inträffa men är mindre sannolika eller kan omhändertas/kontrolleras.

8 st	Högre nivå	
------	------------	---

KTH bedöms ha åtta risker på högre nivå, d.v.s. som förekommer och kan få betydande konsekvenser för KTH:s mål och uppdrag att vara ledande inom utbildning, forskning och samverkan. Riskerna ska motverkas i det strategiska arbetet och genom prioriterade åtgärder. Samtliga av dessa risker kvarstår sedan tidigare och ligger inom riskområdena kompetensförsörjning, ranking, finansiering och infrastruktur.

11 st	Medel-nivå	
-------	------------	---

KTH bedöms ha elva risker på medelnivå, vilka består 1) av risker som skulle kunna medföra betydande svårigheter eller konsekvenser, men där sannolikheten är mindre eller 2) där sannolikhet är högre men konsekvenserna måttliga. I bägge fall ska de kunna motverkas av pågående åtgärder. Dessa risker berör många olika riskområden och fyra nya risker har tillkommit.

15 st	Lägre nivå	
-------	------------	---

KTH bedöms ha 15 risker på lägre nivå, d.v.s. där lägre sannolikhet och/eller mindre/måttliga konsekvenser är omhändertagna i planering och löpande verksamhet. Denna typ av risker skulle även kunna definieras som förbättringsområden för det inre kvalitetsarbetet. Samtidigt finns det ett värde i att uppmärksamma denna typ problemområden även i riskrapporteringen för att ha fortsatt uppmärksamhet på tendenser och följa upp resultat. På den lägre nivå har även identifierats sex nya risker, vilka då också bör analyseras mer utförligt kommande år.

Kompetensförsörjning och arbetsmiljö

UTB FORSK	Kompetens- försörjning	
KTH GEM	Kompetens- försörjning	
KTH GEM	Kompetens- försörjning	
KTH GEM	Arbetsmiljö	

KTH:s mål är att vara ett framgångsrikt lärosäte med forskning och utbildning i världsklass och att vara en attraktiv arbetsgivare, även från ett internationellt perspektiv. Högt meriterade forskare och fakultet är avgörande för att vara ledande och uppnå goda resultat. En stark position förutsätter en högre andel kvinnor sammantaget och i högre befattningar. Frågor om jämställdhet, mångfald och lika villkor är centrala för KTH:s fortsatta utveckling som ett av Europas ledande tekniska universitet. (Se avsnitt Jämställdhet)

Att säkerställa kompetens är en väsentlig uppgift i myndighetsuppdraget tillsammans med ett systematiskt arbetsmiljöarbete. Personal är den största resursen med en kostnad uppemot 3 000 mnkr. Ett hållbart arbetsliv är ett prioriterat område för KTH:s arbetsmiljöarbete.

Kommentar till risk/er

Med tanke på de mycket negativa konsekvenserna som otillräcklig kompetensförsörjning skulle medföra bedöms detta fortsatt vara en risk på högre nivå, och där konkurrensen från omvärlden är påtaglig. Det gäller även risken för att inte kunna rekrytera eller befordra kvinnliga ledare och uppnå en jämnare könsfördelning. KTH har ett stort behov av stödkompetens, och svårigheter att rekrytera eller behålla rätt kompetens inom flera områden, vilket har bedömts vara en risk. På ledande befattningar inom verksamhetsstödet är män underrepresenterat kön.

I riskanalysen har identifierats en ny generell risk för verksamheten som är kopplad till ökad belastning och stress hos KTH:s anställda, vilket också framkommit i medarbetarsundersökningar och från fackliga representanter. Riskvärdet har diskuterats och det är en risk som särskilt ska uppmärksammas och motverkas i det fortsatta arbetet för ett hållbart arbetsliv. Frågan om hur den interna miljön är anpassad för forskare med olika sociala och kulturella bakgrunder har kommit upp, och är en viktig faktor i arbetsmiljön. Andra risker som ligger nära arbetsmiljöområdet har identifierats inom regelefterlevnad och ärenden som rör diskriminering. (Se avsnitt Varumärke, regelefterlevnad och oegentligheter).

Åtgärder

KTH fortsätter att arbeta med fakultetsutveckling, lärartillsättningar, att främja ett professionellt och genusmedvetet ledarskap inom akademien. Skolornas rekryteringsarbete ska riktas mot att öka andelen kvinnor bland lärare och forskare, att säkra generationsväxling i utbildning och forskning, att utveckla klimatforskningen och internationell spetsforskning i övrigt.

KTH bedriver ett systematiskt arbetsmiljöarbete genom medarbetarsamtal, regelbundna arbetsplatsträffar, undersökningar, skyddsronder samt hantering av arbetsskador och tillbud. Varje skola ska dokumentera och följa upp skolans identifierade riskområden och åtgärder i den årliga arbetsmiljöplanen, och där ett hållbart arbetsliv är prioriterat.

Samverkan, impact och synlighet

FORSK	Impact och synlighet	
FORSK	Impact och synlighet	
KTH GEM	Impact och synlighet	
SAM	Samverkan	
SAM	Samverkan	

KTH ska vara ledande inom samverkan och samhällsnytta. En viktig del i KTH:s uppdrag är att aktivt delta i samhällsdebatten där forskarna kan tillföra relevanta forskningsresultat samt visa på hur KTH:s forskning bidrar till att lösa samhällsutmaningar. KTH:s impact-arbete ska beskriva och kommunicera den påverkan som KTH har på det omgivande samhället. Synlighet i internationella rankingar och vetenskapliga citeringar visar att KTH:s forskning når ut och har hög relevans både inom och utanför akademien. KTH:s placeringar följs noga och har både gått upp och ned.

En väsentlig del av KTH:s strategiska samverkan utgörs av personrörligheten mellan akademi och omgivande samhälle, och då särskilt med strategiska samverkanspartners. KTH har gjort en mobilitetsutredning som klarlägger befintliga och utvecklingsbara former för delad kompetens, och ett utökat samarbete med t.ex. RISE.

Kommentar till risk/er

Risken att hamna i en nedåtgående kurva vad gäller vetenskaplig ranking är och förblir en faktor på högre nivå. Detta främst med tanke på att konsekvenserna skulle bli långtgående om KTH:s forskning inte är eller framstår som tillräckligt konkurrenskraftig, vilket kan medföra försämrade möjligheter till rekrytering, forskningsmedel och samarbete. Konsekvensen av att inte nå prioriterade målgrupper har också uppmärksammats, i en ny risk.

I riskanalysen uppmärksammas att finns ett lågt nyttjande av affilierad fakultet och en outnyttjad potential för samverkan med industriforskningsinstitut. I bägge fall är risknivån dock låg.

Åtgärder

Den kommande kvalitetsgranskningen av forskning (RAE 2020) och övrigt arbete med kvalitetssäkring liksom åtgärder för ökad publiceringsgrad, synlighet och genomslag, minskar risken för en negativ utveckling.

Kommunikationsarbetet har tydligt fokus på målgrupper och det görs löpande uppföljning av resultat. Skolorna får särskilda medel för impactansvariga och en databas för impact cases etableras vid KTH.

Personrörligheten stimuleras med riktade medel till skolorna.

Finansiering, infrastruktur och kapacitet

FORSK		
FORSK		
FORSK		
FORSK		
FORSK	Kapacitet	
UTB FORSK	Kapacitet	
FORSK	Finansiering	

Finansieringen av forskning är diversifierad och i hög grad beroende av externa finansiärer. 2018 utgjorde EU-medel 8 procent av forskningsfinansieringen och KTH hör till de svenska universitet som fått flest beviljade projekt från Horisont 2020. EU:s ramprogram för forskningsfinansiering och kommande FP 9 som startar 2021, innebär stora möjligheter för KTH att erhålla extern finansiering.

Kommentar till risk/er

Risken för att inte kunna behålla sin position eller falla sämre ut i tilldelning av forskningsmedel på sikt ligger kvar på en högre nivå. Strategisk forskning blir alltmer en europeisk angelägenhet, och i lägre grad en nationell. Minskade anslagsmedel från statsbudgeten innebär samtidigt en risk för lägre grad av frihet och långsiktighet.

Både för EU och Sverige är utveckling och nyttjande av avancerad forskningsstruktur avgörande för att bedriva effektiv och framgångsrik forskning. KTH har ett stort behov av och ansvar för att utveckla en sådan infrastruktur. Det är resurskrävande och innebär en risk på högre nivå.

I gruppen av lågt värderade risker finns både tecken på att tillräcklig finansiering saknas och att verksamheten inte alltid har kapacitet att leverera i nivå med tilldelning. Underkritiska forsknings- och utbildningsmiljöer uppstår inom ämnen där det saknas en kritisk massa för att på sikt upprätthålla aktiviteter. Doktorander har identifierats som en ny riskgrupp vad gäller möjligheter till finansiering inom forskningsprojekt.

Åtgärder

Stora delar av KTH:s verksamhet är inriktade på att fortsätta bedriva avancerad forskning med ett högt deltagande i EU:s forskningsprogram, Horizon Europe, ERC och EIT KIC. En negativ utveckling motverkas genom ett förstärkt internt stöd för ansökningar och information om utlysningar.

Särskilda medel för KTH-forskningsinfrastruktur har införts och en plattformsstyrgrupp har inrättats. Infrastruktur utvecklas också med bidrag från SSF och VR. Riktlinjer för KTH:s forskningscentra ska också bidra till ett bättre nyttjande av resurser och kompetens.

Studenter och utbildningsuppdrag

UTB	Studenter	
UTB		
UTB	Studenter	
UTB	Studenter	
UTB		

KTH:s utbildning ska vara i världsklass och attrahera de mest lämpade och motiverade studenterna. KTH anpassar programutbudet utifrån studenternas efterfrågan, arbetsmarknadens behov, KTH:s kompetenser och i enlighet med särskilda utbildningsuppdrag från regeringen. Studenternas intresse för och deltagande i KTH:s utbildningar uppmärksammas i riskanalysen, och kopplat till resurser som påverkar detta.

Kommentar till risk/er

Genomströmning är en viktig faktor. Antalet studenter, prestationer och examina följs upp och återrapporteras kontinuerligt. Variationer i utfall kan vara tillfälliga. Riskvärdet ligger t.v. kvar på medelnivå.

En förändrad modell för tilldelning av anslag för utbildning, som föreslås av Styr- och resursutredningen, skulle kunna innebära att tekniska utbildningar missgynnas och resurserna minska, vilket medför en risk på medelnivå.

Det har skett en utbyggnad av studentbostäder, men risken kvarstår t.v. på en lägre nivå. Likaså är kvalitet och antalet sökande viktiga faktorer för att upprätthålla en stark position, och risker på lägre nivå. Kopplingen mellan expansiv forskning och sämre utbildningskvalitet framstod som vag, men kvarstår tills vidare.

En tidigare risk gällande rekrytering av betalande studenter har tagits bort, eftersom trenden sedan några år är stabilt positiv. Däremot har KTH-studenterna ett lågt deltagande i det internationella studentutbytet, se avsnittet Internationalisering.

Åtgärder

Risk som avser förändringar i tilldelningen av anslag för utbildning hanteras bl.a. genom påverkansarbete och i dialogen med utbildningsdepartementet.

En incitamentsstruktur ska införas för att synliggöra pedagogikens vikt och uppmuntra till en utmärkt utbildningsmiljö.

Kvalitetsarbetet är prioriterat med fortsatta utvärderingar och åtgärder.

Varumärke, regelefterlevnad och oegentligheter

KTH GEM	Varumärke	
KTH GEM	Regelefterlevnad	
FORSK		
KTH GEM		
FORSK	Varumärke	

I högskolevärlden finns idag en ökad medvetenhet om att även enstaka negativa händelser kan få långtgående konsekvenser och att ett skadat förtroende kan drabba hela lärosätet och dess företrädare.

Statliga myndigheters ansvar för att motverka korruption förtydligats.² Statskontoret har i sitt arbete för en god förvaltningskultur uppmärksammat områden där det finns ökad risk för oegentligheter; *upphandling och inköp, stöd och bidrag, betalningar och verksamhet utomlands*. Jävsförhållanden kan uppstå i en rad situationer som kan nyttjas för att uppnå otillbörlig vinning för egen eller andras del.

Med en omfattande samverkan och samarbeten, olika former av kommersialisering, entreprenörskap och bisysslor har det blivit svårare att på förhand reglera relationer och transaktioner. Under 2019 gör Riksrevisionen granskningar som rör både s.k. *närståendetransaktioner* och *lärosätenas holdingbolag*. Internrevision gör en granskning av KTH:s hantering av oegentligheter, vilket kan ge underlag för interna riktlinjer.

Från 2020 finns en ny lag om ansvar för god forskningssed och prövning av *oredlighet i forskning* och en nämnd tillsätts för att pröva ärenden. Det innebär en ny gemensam grund för lärosätenas förebyggande arbete och hantering av forskningsfusk.

Kommentar till risk/er

KTH uppmärksammar risker kopplat till varumärke och till oegentligheter. Man bedömer att risknivån ligger inom medel-låg, och att det inom verksamheten finns arbetssätt och metoder som motverkar sannolikheten för forskningsfusk, jäv och andra oegentligheter.

Risker som uppstår i vid osäker hantering av ärenden och handlingar har uppmärksamrats i riskanalysen. Själva hanteringen är i sig faktor för att undvika misstag och för att inte väcka misstroende mot KTH:s vilja eller förmåga att agera i frågan. När ett ärende ska utredas, prövas eller beslutas är det många personer som direkt eller indirekt blir inblandade eller påverkade.

² Göra hänvisning till FISK ansvar att förebygga-motverka korruption osv

Åtgärder

KTH har förstärkt stödet för att förbättra regelefterlevnaden och för att följa upp att brister som framkommit hanteras av ansvariga i samverkan med berörda funktioner.

Den nya organiseringen av GVS, fem skolor och uppdraget att verka för ett KTH underlättar processer för intern styrning och kontroll. På KTH finns ett utvecklat stöd för inköp och upphandling. Kontroller och justeringar görs löpande för att säkra betalningar. En fördjupad analys har gjorts av vilka varu- och tjänsteområden som kan knytas till ramavtal eller KTH-avtal, vilket kan minska inköp som inte följer regler.

Fakultetsrådet med stöd av GVS ska utarbeta riktlinjer om hur KTH ska organiseras och arbeta med frågor kopplade till oredlighet i forskning, i enlighet med nya krav.

Säkerhet

KTH GEM	Säkerhet	
KTH GEM	Säkerhet	
KTH GEM	Säkerhet	

För statliga myndigheters informationssäkerhet, säkerhetsskydd och strålskydd finns nya förordningar och föreskrifter som innebär att KTH:s interna regelverk och arbetssätt behöver anpassas eller förändras för att förtydliga ansvar, organisering och resurser. Processer för detta pågår eller har initierats. Ny säkerhetsskyddslag anger t.ex. att myndigheten ska genomföra säkerhetsskyddsanalys och vid identifiering av säkerhetskänslig verksamhet upprätta säkerhetsskyddsorganisation. För säkerhetsskyddet finns även krav med hänsyn till Sveriges säkerhet.

KTH har en aktuell säkerhetspolicy för fysisk säkerhet och informationssäkerhet. Det finns centrala säkerhetsfunktioner som svarar för det löpande arbetet inkl. kontakter med tillsynsmyndigheter, för omvärldsbevakning och som intern expertis för underlag och rekommendationer till ledningen, samt vid krishantering.

Risker kopplade till IT-system och informationshantering är i huvudsak oförändrade mot tidigare år. Användningen av molntjänster fortsätter öka och för att hantera det har särskilt fokus lagts på stöd vid anskaffning av ny tjänster.

I verksamhet där farliga ämnen, kemikalier, biomaterial och strålning förekommer uppstår alltid risker, som behöver bevakas och hanteras i enlighet med lag, förordning och interna föreskrifter. Dessutom finns säkerhetskänslig verksamhet och forskningsdata, som behöver omgärdas av relevant fysiskt skydd och informationssäkerhetsskydd. Behov av ökad digitalisering på alla områden kommer också ställa nya krav på främst informationssäkerhet.

Kommentar till risk/er och riskfaktorer

Den övergripande risken som rör informationshantering och IT-system kvarstår på samma risknivå som tidigare, med stor sannolikhet för försök till intrång m.fl. händelser men där mer allvarliga konsekvenser bör kunna undvikas genom säkerhetsåtgärder.

För kommande riskanalys och värderingar har 2 nya riskfaktorer/omständigheter noterats och som ev. kan medföra nya risker.

För risk kemikaliehantering se avsnitt Hållbarhet.

Åtgärder

Säkerhetsrisker hanteras kontinuerligt genom analys och värdering av risker i verksamheten för att vidta relevanta förhindrande och skadebegränsande åtgärder.

För att säkerställa att KTH:s IT- och Informationssäkerhetskrav möts oavsett om en lösning drivs lokalt eller i molnet läggs särskilt fokus på:

- Granskning av tjänster ur avtals- och dokumentationsperspektiv inkl. avtal, personuppgiftshantering, IT- och Informationssäkerhetsarbete, integritetspolicy etc.
- Granskning av tjänster ur ett tekniskt perspektiv (integrationer, autentisering, auktorisering, kryptering/kryptering i vila, rollbaserade rättighetsmodeller, spårbarhet/loggning, ...).
- Risk- och sårbarhetsanalyser av tjänster.

Förslag till åtgärder för säkerhetsskyddsorganisation är under beredning. KTH ser över strålskyddsorganisation och en revidering pågår, mot bakgrund av de resursbehov som framkommit i tidigare analys.

Digitalisering

UTB	Digitalisering	
FORSK	Digitalisering	

Digitalisering är en stark drivkraft och ett strategiskt mål för KTH:s verksamhet, samt ett prioriterat uppdrag för alla myndigheter. Resultat med indikatorer och utveckling följs upp i intern rapportering och i en fördjupad KTH-rapport till styrelsen. Regeringen gör satsningar inom AI och från 2020 kommer en anslagsökning 78 mnkr för att förstärka det strategiska forskningsområdet IT och mobil kommunikation.

Styrning och samordning sker genom plattformsstyrgrupper för utbildningens IT-stöd och forskningens IT-stöd. I KTH:s uppföljning utpekas behov av att frigöra lärares tid för digitalisering och att öka integrationen av digitala processer i förvaltningen.

Kommentar till risk/er

En sedan tidigare identifierad risk på medelnivå handlar om att utbildningen behöver bedrivas i nya format och med system som ger ökad kvalitet och effektivitet.

En ny risk har identifierats gällande nya krav på att forskningsresultat och bakgrundsdata ska finnas digitalt tillgängliga för andra forskare och intressenter, och som gäller särskilt för EU-finansierad forskning. Riskvärdet bedöms ligga på medelnivå, med viss sannolikhet för att det kan uppstå svårigheter om inte KTH:s ligger långt framme i förberedelser internt och i samverkan med externa aktörer.

Digitaliseringens inverkan på arbetsmiljön har även diskuterats inom riskanalysen, och att den kan vara en bidragande orsak till stress och belastning.

Åtgärder

Pågående åtgärder för digital kursproduktion och examination samt system för tillgängliggörande av forskningsdata syftar till att motverka ovanstående risker. KTH avsätter strategiska medel för digitalisering för plattformsstyrgrupperna.

Inom digitaliseringsområdet i stort görs en rad insatser. 2020 ska organisation och struktur för ett forskningscentrum framtidens teknik inom digitalisering komma på plats.

Hållbarhet

KTH GEM	Hållbarhet	
KTH GEM	Hållbarhet	

KTH för en mer hållbar värld är ett område i KTH:s utvecklingsplan 2018-2023 som konkretiseras i KTH:s verksamhetsplan och skolornas årliga planering. Resultat med indikatorer och utveckling följs upp i intern rapportering och i en fördjupad KTH-rapport till styrelsen. KTH placerades som nummer 7 av 500 universitet som deltog i en internationell ranking baserad på de globala målen för hållbar utveckling.

KTH:s strategiska arbete med hållbar utveckling utgår från KTH:s policy för hållbar utveckling och KTH:s övergripande hållbarhetsmål 2016–2020. Genom miljöledningssystemet³ bedrivs ett systematiskt arbete med årliga revideringar. Målsättningen är att arbetet integreras inom ordinarie verksamhet på KTH:s skolor och gemensamt verksamhetsstöd.

I riskanalysen har 'hållbarhetsrisker' även identifierats och redovisats som arbetsmiljö- eller varumärkesrisk (se avsnitt ovan).

Kommentar till risk/er

Efter en granskning av kemikaliehanteringen har identifierats en ny risk vid hantering av farliga ämnen. Riskens har en direkt koppling till ett av KTH:s hållbarhetsmål för kemikalier. Den här även bäring på arbetsmiljö och säkerhet.

³ KTH omfattas av förordning 2009:907 med krav på ett miljöledningssystem som integrerar miljöhänsyn i myndighetens verksamhet så att man tar hänsyn till verksamhetens direkta och indirekta miljöpåverkan på ett systematiskt sätt.

Risken för att KTH inte förmår leva upp till de mål och åtaganden som anger att KTH ska vara ledande på hållbarhet finns kvar från tidigare år. Risknivån har hittills bedömts som lägre. Tyvärr finns dock indikationer på att mer specifika risker mot hållbarhetsmål har ökat och kan komma att uppvärderas. Resultatet för tjänsteresor och transporter har t.o.m. försämrats med ökade utsläpp av koldioxid. I riskanalysen har även diskuterats att en negativ miljöpåverkan hör till de händelser som får särskilt genomslag i media och innebär varumärkes- och förtroendeskada för KTH.

Åtgärder

Pågående åtgärder avser bl.a. organisation och ansvar inom miljöledningssystemet. Detta gäller även kemikaliehanteringen med stöd av KLARA-systemet och kemikalieansvariga.

Hållbarhetsfrågor ska integreras i ordinarie processer för kompetensutveckling inklusive högskolepedagogik och ledarskapsutbildning. Uppdraget till skolorna 2020 omfattar arbete med en ny klimatstrategi. Antalet fakultetsanställningar med hållbarhetsprofil ska öka och kurser MHU-märkas.

Insatser för minskat resande och koldioxidutsläpp har påbörjats.

I Stockholmsregionen arbetar KTH för en hållbar stadsutveckling i samverkan med kommuner, landsting och andra lärosäten, där även MIT ingår. Internationellt har KTH ett särskilt uppdrag för hållbarhet inom universitetsnätverket CAESAR.

Internationalisering

UTB		
-----	--	--

KTH:s arbete med internationalisering och internationellt samarbete syftar primärt till att sprida och stärka KTH:s varumärke genom att rekrytera de bästa lärarna och forskarna samt att utveckla högkvalitativa forskningssamarbeten, öka studentutbytet med de främsta universiteten globalt och skapa möjligheter att rekrytera talangfulla studenter. Internationalisering är en förutsättning och drivkraft för att utveckla den egna utbildningen och forskningen. En internationell strategi har formulerats för att förverkliga de mål i utvecklingsplanen som gäller internationalisering.

Resultat med indikatorer och utveckling följs upp i intern rapportering och i en fördjupad KTH-rapport till styrelsen.

Kommentar till risk/er

Risknivå för internationalisering har varit låg tidigare och ett par tidigare risker har fasats ut (betalande studenter och internationellt forskarutbyte). Däremot har inte resultatet förbättrats när det gäller KTH-studenternas låga deltagande i det internationella studentutbytet, och risken kvarstår om än med ett lågt riskvärde. Inflöde av internationella studenter till Sverige och inom forskarutbildning ökar överlag, samtidigt som inhemska studenters mobilitet är för låg.

En faktor som kan komma att inverka på riskbilden rör samarbete med lärosäten och aktörer i länder som kan vara kontroversiella ur svensk synvinkel, och som ska utredas i samarbete med STINT. KTH:s engagemang för att etablera en skola i samarbete med ett kinesiskt universitet föranleder också en separat riskanalys, även den i samverkan med STINT.

För risker kopplade till internationell ranking och EU-finansiering se avsnitt Samverkan, impact och synlighet samt avsnitt Finansiering, infrastruktur och kapacitet.

Åtgärder

Det finns en rad åtgärder kommande år omfattar olika områden inom internationalisering. Kopplat till risken finns t.ex. följande åtgärder:

Studentmobiliteten stärks genom samarbetet med universitet där avtal finns om utökad samverkan inom både utbildning och forskning, och med fokus på europeiska partneruniversitet. KTH verkar för studenters deltagande i program som leder till dubbel examen.

KTH koordinerar även en åtgärd för studentmobilitet inom EU-projektet UNITE! (University Network for Innovation, Technology and Engineering), som har som mål att bli en förebild för hur ett virtuellt och fysiskt Europeiskt universitetscampus kan se ut.

Jämställdhet

KTH:s utvecklingsplan 2018–2023 slår fast att jämställdhet mellan kvinnor och män samt avståndstagande från alla former av diskriminering är både en kvalitetsfråga och en självklar del av lärosätets värdegrund. I JML-arbetet ska diskrimineringslagstiftning, arbetsmiljölågstiftning, jämställdhetsintegrering och värdegrundsarbete kopplas samman. Resultat med indikatorer och utveckling följs upp i intern rapportering och i en fördjupad KTH-rapport till styrelsen. Universitet och högskolor ska kommentera arbete med jämställdhetsintegrering, trakasserier, fördelning av forskningsmedel i årsredovisningen.

KTH Equality Office driver och samordnar insatser. Vicerektor för jämställdhet och värdegrund sammankallar JML-ansvariga, som samordnar och driver det lokala arbetet och ingår i ledningsgruppen.

Jämställdhet och lika villkor är integrerade i och gäller för all verksamhet och är därför också relevant inom fler riskområden.

Kommentar till risk/er

Identifierade risker berör kvinnors deltagande och diskrimineringsfrågor.

En av de högst värderade riskerna handlar om behovet av att attrahera och rekrytera högt meriterade kvinnor inom utbildning, forskning och för ledande positioner. (Se avsnitt Kompetensförsörjning och arbetsmiljö).

En risk på medelnivå är kopplad till att ärenden som rör diskriminering och trakasserier inte alltid hanteras med rätt kompetens eller på ett sätt som är effektivt och leder till välgrundade beslut. För att motverka diskriminering och trakasserier, både vad gäller anställda och studenter, behövs väl fungerande rutiner för att utreda konflikter och hantera anmälningar. (Se vidare under avsnitt Varumärke, regelefterlevnad och oegentligheter).

Åtgärder

Risker motverkas generellt av det systematiska JML-arbetet. En jämställd kompetensförsörjning främjas av insatser för ett professionellt och genusmedvetet ledarskap. Skolornas rekryteringsarbete ska riktas mot att öka andelen kvinnor bland lärare och forskare.

SciLifeLab - nationellt centrum för livsvetenskaplig forskning

Science for Life Laboratory (SciLifeLab) är ett nationellt centrum för molekylära biovetenskaper. Centrumet leds av en styrelse ⁴ och drivs av KTH, Karolinska institutet, Stockholms universitet och Uppsala universitet. ⁵

KTH har 2019 anslagsmedel om drygt 380 miljoner för SciLifeLab. För centrumet finns en delegationsordning och arbetsordning. KTH beslutar om budgetunderlag och ska i samband med årsredovisningen lämna en separat redovisning, i form av en årsredovisning, av verksamheten inom SciLifeLab. ⁶ KTH svarar även för den centrala administrationen

Detta innebär att KTH har ansvar för en stor del av centrumets ekonomi och administration utöver den forskning och verksamhet som bedrivs av KTH:s anställda inom SciLifeLab. Detta är övergripande risker som följer av det åtagande som ett större nationellt och statligt finansierat uppdrag innebär.

Varje part är ansvarig för den forskning och verksamhet som bedrivs av resp. parts personal. Likafullt har SciLifeLab en så omfattande verksamhet att eventuellt uppkommande svårigheter inom centret kan påverka KTH negativt.

Arbete pågår löpande för att informera, organisera och övervaka dylika processer. För att minska dessa risker pågår ständigt ett förbättringsarbete inom SciLifeLab, bland annat med att förtydliga kommunikationsvägar och att etablera en organisation kring kriskommunikation.

KTH har tillsammans med övriga värduniversitet ett ansvar att stötta SciLifeLabs uppdrag att vara tillgängligt på nationell basis. Med fyra universitet och ett nationellt nätverk i verksamheten kan det vara svårhanterligt att få till stånd juridiskt hållbara överenskommelser med externa aktörer.

Här finns en risk för begränsade möjligheter till samverkan och externt finansiellt stöd, vilket hämmar SciLifeLabs utveckling av infrastruktur och därmed universitetens forskningsverksamhet. Det medför potentiellt negativa konsekvenser både för förtroende och intäkter, vilket även kan drabba KTH.

Detta och liknande förhållanden kan komma att regleras genom fler överenskommelser mellan värduniversiteten.

Bilagor:

Bil 1 Lista över samtliga risker per risknivå inkl. riskområden

Bil 2 Beskrivning av gradering - riskvärdering

⁴ Förordning 2013:118 om Nationellt centrum för livsvetenskaplig forskning.

⁵ Sedan 2017 regleras ansvarsförhållanden genom överenskommelse/avtal mellan de fyra parterna.

⁶ Enligt KTH:s regleringsbrev

Bilaga 1 Lista över samtliga risker per risknivå inkl. riskområden

UPPGIFT	Riskområde	Risk för/att
UTB FORSK	Kompetensförsörjning	
FORSK	Impact och synlighet	
FORSK	Impact och synlighet	
FORSK	Infrastruktur	
KTH GEM	Kompetensförsörjning	
FORSK		
FORSK		
FORSK		
KTH GEM	Hantering av ärenden	
KTH GEM	Säkerhet	
UTB	Studenter	
UTB		
FORSK		
UTB	Digitalisering	
FORSK	Digitalisering	
KTH GEM	Hållbarhet	
KTH GEM	Impact och synlighet	
KTH GEM	Varumärke	
KTH GEM	Kompetens-försörjning	

UPPGIFT Riskområde
Risk för/att

UTB	Studenter	studenter väljer bort KTH eller slutar pga brist på studentbostäder
UTB	Finansiering	omfattande externfinansierad forskning påverkar utbildningens kvalitet negativt
SAM	Samverkan	lågt nyttjande av affilierad fakultet och personutbyte med näringsliv och samhälle
KTH GEM	Hantering av ärenden	tungrodd och osäker hantering av avtal och utlämnande av handlingar till externa parter
KTH GEM	Varumärke	oegentligheter t.ex. förtroendeskadligt beteende, jäv och bedrägerier
UTB	Studenter	minskat söktryck till KTH:s utbildningar
UTB	Samhällsrelevans och samverkan	utbildningen inte håller tillräckligt hög kvalitet
SAM	Samverkan	potential för samverkan med forskningsinstitut nyttjas inte
KTH GEM	Arbetsmiljö	överbelastad personal NY
FORSK	Kapacitet	KTH har inte kapacitet att leverera på de forskningsmedel som tilldelats NY
UTB FORSK	Kapacitet	underkritiska forsknings- och utbildningsmiljöer NY
FORSK	Varumärke	händelser som medför varumärkes- och förtroendeskada påverkar KTH:s status inom forskarvärlden internationellt NY
KTH GEM	Hållbarhet	KTH inte lever upp till att vara ledande på hållbar utveckling
UTB	Internationalisering	obalans i studerandeutbytet mellan in- och utresande
FORSK	Finansiering	(extern) finansiering av doktorander minskar NY

KTH GEM	Säkerhet	Ny säkerhetsskyddslag anger att myndigheten ska genomföra säkerhetsskyddsanalys och vid identifiering av säkerhetskänslig verksamhet upprätta säkerhetsskyddsorganisation. NY riskfaktor/omständighet (ej fastställd risk)
KTH GEM	Säkerhet	Strålskyddslagen anger att myndigheten ska ha tillräckliga personella resurser för verksamheten. NY riskfaktor/omständighet (ej fastställd risk)

Bilaga 2 Beskrivning av gradering - riskvärdering

RISKANALYS 2019

Definition risk

Omständigheter som utgör en väsentlig risk för att KTH inte kan fullgöra uppgifter och mål

Indelning utifrån uppgifter och verksamhetskrav

UTB	UTBILDNING
FORSK	FORSKNING OCH FORSKARUTBILDNING
SAM	SAMVERKAN inkl. kommersialiseringsuppdrag
KTH GEM	Gemensamt regelefterlevnad

Relevans utifrån övergripande mål och fokusområden:

Ledande	inom utbildning, forskning, samverkan
Integrerat	ex. resurser, infrastruktur, stöd
Synligt	ex. impact, kommunikation, relationer
Öppet	ex. vidareutbildning, livslångt lärande
	Jämställdhet
	Hållbarhet
	Globalisering
	Digitalisering

Gradering av riskvärden

KONSEKVENSNÄR risken förekommer/inträffar

1= Mindre	konsekvenser kan omhändertas med rutiner och operativa beslut i löpande verksamhet
2= Måttlig	ledning och verksamhetsansvariga behöver planera åtgärder och insatser som motverkar negativa konsekvenser
3= Betydande	kräver ledningsbeslut för snabba omprioriteringar i verksamhet, resurser och insatser
4 = Allvarlig	Krisläge - stabsläge - krismöten med ledning (myndigheter-RK)

Konsekvenser kan ev. hänföras till områden (konsekvenskategorier) så som ekonomiska villkor, regel- efterlevnad, effektivitet, kvalitet, varumärke/förtroende, miljö o.s.v.

SANNOLIKHET att risken förekommer/inträffar (omfattning-frekvens)

1 Osannolik	förekommer/inträffar mycket sällan eller aldrig
2 Möjlig	kan förekomma/inträffa vid några tillfällen
3 Stor	förekommer/inträffar regelbundet
4 Mycket sannolik	förekommer/inträffar oftast

Riskenivån kan även viktas eller justeras utifrån hur väsentlig den anses vara för KTH:s uppdrag och verksamhet

Bilaga 3 Komplettering

M.a.a. universitetsstyrelsens begäran (se nedan utdrag ur protokoll) om komplettering i Riskanalys 2019 görs följande förtydliganden och tillägg:

Den sammanfattande bedömning som har redovisats i föreliggande rapport gjordes inom ramen för riskanalys 2019. En *förnyad* bedömning avseende dessa områden görs och redovisas inom ramen för riskanalys 2020.

I övrigt hänvisas till:

Följande bakgrund och kommentar avseende kompetensförsörjning kompletterar den bedömning som i övrigt redovisades i avsnittet om **Jämställdhet**:

/--/Högt meriterade forskare och fakultet är avgörande för att vara ledande och uppnå goda resultat. En stark position förutsätter en högre andel kvinnor sammantaget och i högre befattningar. Frågor om jämställdhet, mångfald och lika villkor är centrala för KTH:s fortsatta utveckling som ett av Europas ledande tekniska universitet.

/--/Med tanke på de mycket negativa konsekvenserna som otillräcklig kompetensförsörjning skulle medföra bedöms detta fortsatt vara en risk på högre nivå, och där konkurrensen från omvärlden är påtaglig. Det gäller även risken för att inte kunna rekrytera eller befordra kvinnliga ledare och uppnå en jämnare könsfördelning. /--/ På ledande befattningar inom verksamhetsstödet är män underrepresenterat kön.

I årsredovisningen 2019 för KTH konstaterades att andelen kvinnor bland nyrekryterade professorer under treårsperioden 2017–2019 har varit 30 procent, och att målet varit minst 32 procent.

För **SciLifeLab**, nationellt centrum för livsvetenskaplig forskning, hänvisas, utöver vad som redovisats i KTH:s riskanalys 2019, till följande bedömningar, som återgivits i årsrapporten för SciLifeLab 2019, som kommentar till hos värdundersitetens viss gemensam hantering och finansiering.

/--/Trots värdundersitetens egna ansvar finns risker vid aktiviteter inom SciLifeLab som överlappar flera universitet. Exempel är hantering av personuppgifter, data och IT-säkerhet. I avtal med region eller industri ställs höga krav på reglering av konfidentiell information och hantering av ip-rättigheter. /--/ Därtill diskuteras möjligheterna att underlätta skrivandet av juridiskt hållbara avtal med externa aktörer för att möjliggöra samarbete, externt finansiellt stöd till forskning samt infrastruktur. /--/ Värdundersitetens bör reglera dessa frågor i en gemensam överenskommelse.

/--/SciLifeLab:s långsiktiga finansiering bör växa i proportion med ökad användning och behov av att verka i teknologisk framkant globalt. Hittills har SciLifeLab varit i hög grad beroende av externa finansiärer (framför allt Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse), utan vilka SciLifeLab får svårt att upprätthålla samma kapacitet och kvalitet. Vidare har SFO-medel till värdundersitetens använts till forskning samt den enormt framgångsrika rekryteringen av utländska forskare till Sverige och SciLifeLab. En minskning av den finansieringen skulle dramatiskt försvaga SciLifeLab:s styrka inom forskningen.

§ 4 Ärenden för beslut

§ 4.1 Årsredovisning 2019 för KTH inklusive riskanalys

Dnr V-2019-0001, Ks-kod 1.2

Enligt 2 kap. 2 § i Högskoleförordningen ska styrelsen själv besluta bl.a. om årsredovisningar och viktigare framställningar i övrigt samt säkerställa att det vid högskolan finns en intern styrning och kontroll som fungerar på ett betryggande sätt. En riskanalys ska göras i syfte att identifiera omständigheter som utgör risk för att de krav som framgår av 3 § myndighetsförordningen (2007:515) inte fullföljs.

Version 1 av årsredovisning och riskanalys, var tillgängliga den 11 februari 2020. En uptryckt version av årsredovisningen delas ut vid sammanträdet.

Universitetsdirektören, avdelningschef Åsa Gustafson och ekonomichef Susanne Odung redogör för underlaget.

Universitetsstyrelsen beslutar att

- avge årsredovisning 2019 till regeringen. Styrelsen intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning. Styrelsen bedömer vidare att den interna styrningen och kontrollen vid myndigheten har varit betryggande under den perioden som årsredovisningen avser.
- Sakfelen rättas:
 - Teknisk fysik läggs till bland institutioner på SCI-skolan, sida 5.
 - Namnet på KTH:s strategiska partners rättas till Region Stockholm från Stockholms läns landsting, sidan 39.

Dessutom beslutar universitetsstyrelsen att:

- ge rektor i uppdrag att riskanalysen kompletteras med bedömning gällande jämställdhet och SciLifeLab.